

MASOFAVIY TA'LIM TIZIMINI JORIY ETISH**Qurbonov Pahlavon Sirojiddin o'g'li**

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti

Annotatsiya: *Ushbu tezisdagi masofaviy ta'lim va uni tushunchasini Tibbiyot talabalari bilan birgalikda Tibbiyot xodimlariga ham chuqur mohiyatini yoritish uni barcha uchun sodda, tushunarli va albatta foydali tomonlarini tadbiq etishdan iborat. Masofaviy ta'lim tizimining tamoyillari asosiy vazifalari va amaliy ko'nikmalarini hosil qilish bo'yicha ishlar olib borilgan hamda tibbiyot xodimlari va talabalarini masofadan o'qitishning dolzarb mavzulari ko'rib chiqilgan.*

Annotation: *in this thesis explores the concept of distance learning, emphasizing its essence and benefits for both medical students and healthcare professionals. The goal is to present it in a simple, comprehensible, and practical manner for everyone. The principles, primary tasks, and practical skills development within the distance learning system have been discussed. Additionally, pressing issues related to the remote education of healthcare professionals and students have been reviewed.*

Аннотация: *в данной тезисе рассматривается концепция дистанционного обучения с акцентом на её сущность и преимущества как для студентов-медиков, так и для медицинских работников. Цель заключается в том, чтобы представить её в простой, понятной и, конечно, полезной форме для всех. Рассмотрены принципы, основные задачи и формирование практических навыков в системе дистанционного обучения. Также проанализированы актуальные вопросы дистанционного обучения медицинских работников и студентов.*

Kalit soʻzlar: *Masofadan oʻqitish, masofaviy taʼlim, masofaviy taʼlim texnologiyasi, zamonaviy tibbiy texnikalar.*

Keywords: *Distance education, distance learning, distance learning technology, modern medical techniques.*

Ключевые слова: *Дистанционное обучение, дистанционное образование, технологии дистанционного обучения, современные медицинские технологии.*

Kirish

Tibbiy bilimlarni tibbiyot oliygohlari talabalariga oʻrgatishda zamonaviy metodlar va texnologiyalardan foydalanilgan holda oʻrgatish zamonaviy kasb boʻlgan axborot texnologiyalaridan foydalanib amalga oshirish taʼlim sifati va samaradorligiga yuqori hissa qoʻshadi va buni natijaviyligi ortadi navbatdgi tezismizda ham yuqoridagilar kabi samaradorlik jihatidan faol boʻlgan mavzulardan mujassam boʻlgan ushbu tezisni havola etamiz. Bugungi zamonaviy sharoitlardan kelib chiqqan holda Tibbiyot xodimlari va ularning talaba yoshlari uchun yurtimiz prezidenti muhtaram SH.M.Mirziyoyev tomonidan judayam yuqori sifatga ega boʻlgan zamonaviy tibbiy texnikalar olib kelindi va ular yurtimizning deyarli har bir hududiga yetib bordi va bunday zamonaviy tibbiy texnikalardan foydalangan holda yurtimiz fuqorolariga sifatli tibbiy tashxislar qoʻyilmoqda va malakali shifokorlarimiz tomonidan bunday davolash usullarini va tashxislash jarayonlarini boshqa joydan turib ham tibbiyot talabalari malakaviy amaliyot sifatida undan foydalanish koʻnikmalarini qoʻshimcha oʻrganishib kelishmoqda bu esa oʻz navbatida talabalar bilimini oshirish bilan bir qatorda ularning vaqtlarini toʻgʻri taqsimlash va uzoq masofalarini yaqin qilishdan iborat boʻlgan muhim jabhalarida yordam boʻlib kelmoqda hamda ushbu masofaviy taʼlim tizimini tadbiq etishda har bir tibbiyot xodimi yoki uning talabasi oʻz bilimlarini va malakalarini boshqa Oliy taʼlim muassasasi talabalaridan yoki Tibbiyot

xodimlaridan yetarli tajribalarni almashishmoqda bu esa masofali o'qitish zamonaviy ta'limning eng muhim va tobora ommaviylashib borayotgan shakli sanaladi. Zamonaviy sharoitda axborot kommunikatsion texnologiyalarining tezkor rivojlanishi ta'lim jarayonida ularning imkoniyatlaridan foydalanish uchun qulay sharoitni vujudga keltirdi. Ayni vaqtda yetakchi xorijiy mamlakatlar masofadan o'qitish borasida boy tajriba to'plagan.

Asosiy qism

Masofaviy ta'lim texnologiyalari - bu ta'lim oluvchi va pedagog xodimning to'liq yoki qisman masofadan o'zaro faoliyatida asosan axborot va telekommunikatsiya texnologiyalarini qo'llab amalga oshiriladigan ta'lim texnologiyalari tushuniladi.

Masofaviy ta'lim sohasida nufuzli nazariy ishlanmalar mavjudligiga qaramasdan, ta'lim jarayonini tashkil qilish shakli sifatida hozirda masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish kengroq hisoblanadi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalarini qo'llashda ta'lim oluvchi mashg'ulotda qatnashmaydi, lekin topshiriqlarni bajaradi va tyutor bilan elektron pochta orqali muloqot qiladi yoki tyutor ta'lim oluvchilarga darsdan tashqari vaqtda blog yoki sayt orqali konsultatsiya beradi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalari kunduzgi, sirtqi, kunduzgi-sirtqi; eksternat shakllarida; ta'limning ma'lum bosqichlarida; asosiy va qo'shimcha ta'lim dasturlarini amalga oshirishda qo'llanilishi mumkin.

Masofaviy ta'lim texnologiyalarida qo'llaniladigan aloqa usuli har biri turli bo'lishi mumkin. Ular elektron pochta orqali yozishmalar, shaxsiy saytlar/bloglar orqali muloqotlar, materiallarni turli elektron resurslar yordamida o'rganish va boshqalardan iborat.

Shunday qilib, masofaviy ta'lim texnologiyalariga lokal o'rnatilgan dasturlar va trenajyorlar bo'yicha o'qitish ham kiradi. Ba'zan masofaviy ta'limning eskirayotgan texnologiyalariga axborot-kommunikatsiya tarmoqlaridan foydalanmasdan amalga oshiriladigan o'zaro faoliyat

(teleradioeshittirish, telefoniya, materiallarni pochta orqali jo‘natish) ham kiritiladi.

“Masofaviy o‘qitish” atamasi, yuqorida aytilganlarning eng birinchi bo‘g‘ini bo‘lib, Viskonsin shtati Universiteti tomonidan 1892-yildan boshlab sirtqi (korrespondentlik) kurslarda qo‘llanilgan. *Masofaviy* deb masofadan turib tashkil qilingan ta‘lim tushunilgan. Unga “korrespondentlik o‘qitish”, “uyda o‘qish” va boshqalar sinonim hisoblangan.

Xorijiy davlatlarda masofaviy o‘qitish bo‘yicha bir qator muassasalar va olimlar tomonidan izlanishlar olib borilgan va masofaviy o‘qitish haqida turlicha

fikrlarni bildirishgan.

Amerikaning masofaviy o‘qitish assotsiatsiyasi mutaxassislari (The United States Distance Learning Association — USDLA) masofaviy o‘qitish deganda - ta‘lim oluvchi va tyutorning turli geografik makonda bo‘lganlari holda, o‘quv jarayonini tashkil etish uchun elektron vositalar va nashr qilingan qo‘llanmalardan foydalanib o‘qitishni tushunishgan.

Masofaviy o‘qitish sohasi bo‘yicha xorijlik mutaxassislardan biri “distance education” atamasini tushuntirish borasida masofaviy o‘qitish jarayonining ikki asosiy belgisini ko‘rsatadi: ta‘lim berishning nashr shaklida va video yoki audio-yozma usulda bo‘lishini, shu bilan birga, kommunikatsiyaning tashkil etilishi masofaviy turib turli xil zamonaviy texnika vositalari bilan aloqa qilish ekanini ta‘kidlaydi.

Shuningdek, MDH davlatlari olimlari va yetakchi mutaxassislari A.A.Andreev, E.S.Polat, A.M.Bershadskiy, V.M.Monaxov, V.A.Slastenin,

V.P.Tixomirov, I.K.Shalaev, A.V.Xutorskiy, M.V.Moiseeva kabi mutaxassislar tomonidan masofaviy o‘qitish tushunchasi va u bilan bog‘liq boshqa atamalar keng tahlil qilingan.

E.S.Polat masofaviy o‘qitishni tyutor va ta‘lim beruvchilarning hamda ta‘lim oluvchilarning bir-birlari bilan o‘zaro faoliyatlari masofaviy amalga

oshiriladigan va internet texnologiyalar yoki boshqa interfaol texnologiyalarga xos maxsus vositalar orqali amalga oshiriladigan o'quv jarayoniga xos bo'lgan barcha komponentlarni (maqsadlar, mazmun, metodlar, tashkiliy shakllar, ta'lim vositalari)ni aks ettiradigan mustaqil ta'lim shakli sifatida ta'kidlaydi.

A.A.Andreev turli ta'riflarni tahlil qilib, masofaviy o'qitish ta'lim beruvchilar va ta'lim oluvchilarning o'zaro va ta'lim vositalari bilan birgalikdagi faoliyati ularning makon va zamonda joylashishlariga invariant bo'lgan o'ziga xos maxsus didaktik tizimda amalga oshiriladigan interfaol faoliyatlarining maqsadga yo'naltirilgan, tashkil qilingan jarayoni, degan xulosaga keladi.

Eydos Markazi mutaxassislari A.V.Xutorskiy va boshqalar masofaviy o'qitish tushunchasini shunday talqin qilishadi: o'qitish sub'ektlari (ta'lim oluvchilar, pedagoglar, tyutorlar va boshqalar) makon va vaqt bo'yicha birlaridan uzoqda turib telekommunikatsiya vositalari yordamida umumiy o'quv jarayonini amalga oshiradi.

MESI mutaxassislari V.P.Tixomirov va boshqalar tomonidan masofaviy o'qitish deganda shunday ta'lim texnologiyasi tushuniladiki, bunda tyutor va ta'lim oluvchi turli joylarda joylashgan bo' ladi hamda o'qitish vositasi sifatida keys-texnologiya, TV-texnologiya va tarmoq texnologiyalaridan foydalaniladi.

M.V.Moiseevaning ishida masofaviy o'qitish sirtidan o'qishning bir turi, ya'ni kompyuter telekommunikatsiyalari, zamonaviy yangi axborot texnologiyalari vositalaridan maksimal darajada foydalanish va o'quv jarayonining barcha qatnashuvchilari orasida faol axborot almashish nazarda tutilishi kerakligi tushuntiriladi.

Xulosa

Mazkur fikrlarni umumlashtirilgan holda mutaxassislar masofaviy o'qitishni tyutor bilan ta'lim oluvchilar orasidagi munosabatlar masofadan turib amalga oshiriladigan va o'quv jarayoniga xos bo'lgan internet texnologiyalarining spetsifik vositalari yoki interfaollikni ko' zda tutadigan

boshqa vositalar bilan amalga oshiriladigan barcha komponentlar (maqsad, mazmun, metod, shakl, vositalari)ni o'zida aks ettiradigan ta'lim shakli sifatida ta'kidlaydilar. Masofaviy talim quyidagi model bo'yicha bajariladi:

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Qurbonov P. O'ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI RIVOJLANISHINING ASOSIY BOSQICHLARI //Farg'ona davlat universiteti. – 2023. – №. 3. – C. 165-165.
2. Qurbonov P. et al. ACTIVE APPLICATION OF DISTANCE EDUCATION TECHNOLOGIES FOR TEACHING AND USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN MEDICAL TECHNOLOGY SCHOOLS //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 1. – C. 1128-1132.
3. Qurbonov P. et al. MODERN TOOLS AND METHODS OF ORGANIZING DISTANCE EDUCATION //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 1. – C. 1121-1127.
4. Aminov I. B. ZAMONAVIY MASOFAVIY TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ASOSIY OMILLARI VA TALABLARI //INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING. – 2022. – T. 1. – №. 1.

ИСПОЛЬЗОВАННЫЕ ИНТЕРНЕТ-РЕСУРСЫ

5. <https://library.ziynet.uz/book/142161>
6. www.fjsti.uz
7. <https://tktishf.edu.uz/>
8. <https://dist.edu.uz>